Mediacja w państwach UE

Niemačka

Zamiast zwracać się do sądu, warto spróbować rozstrzygnąć spór drogą mediacji. Mediacja to alternatywna metoda rozwiązywania sporów (ADR), w ramach której mediator pomaga stronom sporu osiągnąć porozumienie.

Z kim należy się skontaktować?

Usługi mediacyjne świadczone są przez liczne organizacje. Poniżej przedstawiono niepełny wykaz największych stowarzyszeń:

Federalne Stowarzyszenie Mediacji Rodzinnej (Bundes-Arbeitsgemeinschaft für Familien-Mediation e.V., BAFM: Fritschestraße 22, 10585 Berlin, Niemcy)

Federalne Stowarzyszenie Mediacji (Bundesverband Mediation e.V., BM: Wittestraße 30K, 13509 Berlin, Niemcy)

Federalne Stowarzyszenie Mediacji w dziedzinie Gospodarki i Pracy (Bundesverband Mediation in Wirtschaft und Arbeitswelt e.V., BMWA: Prinzregentenstr. 1, 86150 Augsburg, Niemcy)

Centrum Mediacji (Centrale für Mediation GmbH & Co. KG, CfM: Gustav-Heinemann-Ufer 58, 50968 Köln, Niemcy)

Niemiecka Izba Adwokacka – grupa robocza ds. mediacji w Niemieckiej Izbie Adwokackiej, (Arbeitsgemeinschaft Mediation im Deutschen Anwaltverein, Littenstraße 11, 10179 Berlin, Niemcy)

Niemieckie Stowarzyszenie Mediacyjne (Deutsche Gesellschaft für Mediation – DGM, Friedrich-Ebert-Straße 10, 59425 Unna, Niemcy)

Niemieckie Forum Mediacyjne (Deutsches Forum für Mediation – DFfM, Hohe Straße 11, 04107 Leipzig, Niemcy)

Międzynarodowe Centrum Mediacji ds. Konfliktów Rodzinnych i Uprowadzenia Dziecka (Internationales Mediationszentrum für Familienkonflikte und Kindesentführung e.V. – MiKK, Fasanenstraße 12, 10623 Berlin, Niemcy)

Stowarzyszenia te pomagają znaleźć odpowiedniego mediatora stronom, które chcą skorzystać z mediacji.

W jakich dziedzinach korzystanie z mediacji jest dopuszczalne lub najbardziej rozpowszechnione?

Ogólnie rzecz ujmując, jeśli nie ma formalnych wymogów, żeby szczególny rodzaj sporu lub sprawy rozstrzygany był w sądzie, mediacja jest zawsze dozwolona. Najczęstszymi dziedzinami, w których korzysta się z mediacji, są prawo rodzinne, prawo spadkowe i prawo handlowe.

Czy istnieją szczególne przepisy, do których należy się stosować?

26 lipca 2012 r. w Niemczech weszła w życie ustawa o mediacji (Mediationsgesetz) (art. 1 ustawy o propagowaniu mediacji i innych procedur pozasądowego rozstrzygania sporów z dnia 21 lipca 2012 r., federalny dziennik ustaw I – Bundesgesetzblatt I, s. 1577). Był to pierwszy akt prawny formalnie regulujący w Niemczech usługi mediacyjne. Ustawa ta transponuje również do niemieckiego porządku prawnego europejską dyrektywę mediacyjną (dyrektywa 2008/52 /WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie niektórych aspektów mediacji w sprawach cywilnych i handlowych, Dz.U. L 136 z 24.5.2008, s. 3). Zakres niemieckiej ustawy o mediacji wykracza jednak poza wymogi zawarte w tej dyrektywie. W dyrektywie ustalono jedynie zasady rozwiązywania transgranicznych sporów cywilnych i handlowych, podczas gdy niemiecka ustawa o mediacji obejmuje swoim zakresem wszystkie rodzaje mediacji w Niemczech, bez względu na formę sporu lub miejsce pobytu stron sporu.

Jako że mediatorzy i strony sporu potrzebują podczas mediacji znacznego pola manewru, niemiecka ustawa o mediacji ustanawia jedynie ogólne wytyczne. W ustawie zdefiniowano przede wszystkim terminy „mediacja” i „mediator”, aby odróżnić mediację od innych sposobów rozstrzygania sporów. Według ustawy mediacja jest ustrukturyzowanym procesem, w którym zaangażowane strony z własnej woli i samodzielnie szukają sposobu polubownego rozstrzygnięcia sporu z pomocą jednego mediatora lub ich większej liczby. Mediatorzy są niezależnymi i bezstronnymi osobami bez uprawnień decyzyjnych, które pomagają spierającym się stronom w procesie mediacyjnym. W treści ustawy świadomie unika się określania dokładnego sposobu postępowania w procesie mediacyjnym. Ustanawia się jednak kilka związanych z tą działalnością ograniczeń i obowiązków dotyczących ujawniania, mających na celu ochronę niezależności i bezstronności zawodu mediatora. Przepisy ustawy stanowią ponadto, że mediatorzy zobowiązani są do zachowania względem swoich klientów ścisłej poufności.

Ustawa wprowadza również do oficjalnych przepisów procesowych (np. kodeksu postępowania cywilnego – Zivilprozessordnung) różne zachęty do wspólnego rozstrzygania sporów. Od wejścia w życie ustawy, jeśli przykładowo strony wniosą sprawę do sądu cywilnego, mają obowiązek oświadczyć, czy próbowały już rozwiązać spór za pomocą środków pozaprocesowych, takich jak mediacja, a także czy jest jakiś szczególny powód, aby nie brać pod uwagę takiego rozwiązania. Sąd może ponadto zasugerować, aby strony spróbowały rozstrzygnąć spór w drodze mediacji lub za pomocą innych środków pozaprocesowych. Jeśli strony wyrażą na to zgodę, sąd może zarządzić zawieszenie postępowania. Obecnie nie przewiduje się przyznawania pomocy prawnej na mediację. Zgodnie z § 278 ust. 5 kodeksu postępowania cywilnego sąd może, na potrzeby postępowania pojednawczego (*Güteverhandlung*) i dalszych czynności zmierzających do polubownego rozwiązania sporu, skierować strony do wyznaczonego konkretnie do tego celu sędziego pojednawczego (*Güterichter*), który nie ma uprawnień decyzyjnych. Sędzia pojednawczy może zastosować wszelkie metody rozwiązywania sporów, w tym mediację.

Sprawozdaniem z dnia 20 lipca 2017 r. rząd federalny wypełnił swoje zobowiązanie prawne do złożenia Bundestagowi pięć lat po wejściu w życie ustawy sprawozdania z jej skutków. Sprawozdanie jest dostępne tutaj. Wynika z niego, że w Niemczech mediacji nie wykorzystuje się jeszcze jako alternatywnej metody rozwiązywania sporów wystarczająco często. Nie ma jednak, zgodnie ze sprawozdaniem, pilnej potrzeby przyjęcia niezbędnych środków ustawowych w tym zakresie. Na podstawie ustaleń zawartych w sprawozdaniu rząd federalny zbada jednak, jak można w większym stopniu osiągnąć cel ustawy o mediacji, jakim jest propagowanie mediacji.

Informacje i szkolenia

Ogólne informacje można znaleźć na stronie internetowej Federalnego Ministerstwa Sprawiedliwości (Bundesministerium der Justiz).

Nie obowiązują żadne przepisy określające profil zawodowy mediatora. Nie przewidziano również ograniczeń w dostępie do tego zawodu. Mediatorzy sami odpowiadają za dopilnowanie, aby mieć niezbędną wiedzę i doświadczenie (poprzez odpowiednie szkolenie i kursy doskonalenia zawodowego), by w godny zaufania sposób móc doradzać stronom w toku postępowania mediacyjnego. W ustawie określono, jaką wiedzę oraz jakie kompetencje i metody powinno zasadniczo obejmować takie szkolenie. Każdy, kto spełnia te kryteria, może pracować jako mediator. Nie określono minimalnego wieku, nie ma również przykładowo wymogów co do ewentualnej konieczności odbycia studiów wyższych.

Jeżeli strony chcą uzyskać gwarancję, że ich mediator odbył odpowiednie szkolenie oraz dysponuje wystarczającym doświadczeniem zawodowym w dziedzinie mediacji, mogą wybrać certyfikowanego mediatora (*„zertifizierter” Mediator*). W tym celu Federalne Ministerstwo Sprawiedliwości skorzystało ze

swojego uprawnienia do wydawania aktów normatywnych, przyjmując rozporządzenie w sprawie wykształcenia i dalszego szkolenia certyfikowanych mediatorów (Verordnung über die Aus- und Fortbildung von zertifizierten Mediatoren), ustanawiając tym samym ściślejsze warunki wykształcenia wymaganego do zostania certyfikowanym mediatorem oraz dalszego szkolenia w tym zawodzie, a także wymogi w odniesieniu do placówek prowadzących takie kształcenie i szkolenia.

Nie przewidziano przy tym żadnego oficjalnego postępowania.

Kształcenie w zakresie mediacji oferują obecnie stowarzyszenia, organizacje, uniwersytety, przedsiębiorstwa i osoby fizyczne.

Jaki jest koszt mediacji?

Mediacja nie jest bezpłatna; wynagrodzenie zależy od umowy pomiędzy prywatnym mediatorem a zainteresowanymi stronami.

Nie ma przepisów, które regulowałyby opłaty za mediację, nie istnieją też statystyki dotyczące kosztów takich usług. Realistycznie można przyjąć, że wysokość stawek godzinowych wynosi pomiędzy 80 a 250 euro.

Czy ugoda zawarta w wyniku mediacji może być egzekwowana?

Co do zasady ugodzie zawartej w drodze mediacji z pomocą adwokata (*Anwaltsvergleich*) lub notariusza (w postaci aktu notarialnego, §§ 796a–796c i § 794 ust. 1 pkt 5 kodeksu postępowania cywilnego) można nadać tytuł wykonawczy.

Powiązane strony

Federalne Stowarzyszenie Mediacji Rodzinnej

Federalne Stowarzyszenie Mediacji

Federalne Stowarzyszenie Mediacji w dziedzinie Gospodarki i Pracy

Centrum Mediacji

Niemiecka Izba Adwokacka

Ostatnia aktualizacja: 17/05/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.